

Tupu, tupu, rāpu, rāpu

Deja 8 pāriem.
Ilzes Mažānes horeogrāfija un apraksts.
Tautas mūzika.

Deja paredzēta vidējās paaudzes deju kolektīviem un iekļauta programmā “Vidzemes raksti”. Dejai trīs daļas. Pirmajā un trešajā daļā deju tiek izpildīta klabatu (klapišu) vai kāda cita tautas ritma instrumenta pavadījumā. Otrā daļā tiek dejota Vidzemes vidienē dziedātās dziesmas “Tupu, tupu” pavadījumā.

Dejā izmantots gājiena solis, kā arī auguma locīšana un roku darbības it kā imitējot nezāļu ravēšanu un pupu grūšanu.

Deju ieteicams izpildīt atvieglinātos tautas tērpos (bez villainēm, greznām aubēm utt.), sievietēm priekšauti, vīriem vestes, krekla piedurknes atlocītas.

Deja pirmo reizi izpildīta 1996.gadā tautas deju ansambļa “Ritenītis” vidējās paaudzes grupā.

Dejas sākumā četras sievietes nostājušās kolonnā pa vienai skatuves labās puses pirmajā kulisē, četras skatuves kreisās puses pēdējā kulisē. Rokas paliktas zem priekšauta. Ja priekšauta nav – tās sakrustotas zem krūtīm. Četri vīri nostājušies kolonnā pa vienam skatuves pirmajā kulisē, četri – skatuves labās puses pēdējā kulisē. Rokas sakrustotas zem krūtīm. (1. zīm.).

Pirmais gājiens

(32 t.)

Pirmo gājienu izpilda klabatu pavadībā. Klabatu ritms 2/4

Ievadā uzsit vienu sitienu.

- 1.–4.t. Ar pamatkustību, visi sākot ar labo kāju, virzās kā parādīts 1. zīm. nepārtrauktā līnija.
- 5.–8.t. Virzās kā parādīts 1. zīm. pārtrauktā līnija.
- 9.–12.t. Ar parastiem astoņiem gājiena soļiem (soli liek no papēža) blakus stāvošie dejojāji iet viens otram apkārt. Labie pleci tuvināti. Šo taktu laikā veic divus pilnus apļus (ar katru soli vienu ceturtdaļu apļa) (2. zīm.).
- 13.–16.t. Ar pamatkustību virzās līnijās uz skatuves malām (3. zīm.).
- 17.–20.t. Ar pamatkustību virzās kā parādīts 4. zīm., veidojot līnijas gar skatuves dibenplānu un priekšplānu.
- 21.–24.t. Blakus esošie dejojāji iet viens otram apkārt ar parastiem gājiena soļiem, kā 9.–12.t., kreisie pleci tuvināti. Veic 1 ¼ apļa. 24. t. beigās visi pabeidz līnijā ar skatu uz skatuves centru. Sieva vīram pie labās rokas (5. zīm.).
- 25.–28.t. Ar pamatkustību līnijas virzās viena otrai pretim uz skatuves centru (6. zīm.).
- 29.t. “Viens” – akcentēts solis ar labo kāju uz priekšu, vienlaicīgi augumu spēcīgi noliec uz leju, kreiso kāju ceļi stipri saliektu paceļ atpakaļ.
“divi” – pauze.
- 30.t. Pauze.

- 31.t. “Viens” – solis ar kreiso kāju atpakaļ. Augumu iztaisno. Vienalicīgi iesāk ½ pagrieziena pa labi.
 “Divi” – labo kāju noliek blakus kreisajai kājai pa 6. pozīciju nobeidzot ½ pagrieziena pa labi.
- 32.t. Izslien augumu un rokas lēni nolaiž gar sāniem.

Otrais gājiens

(10 t.)

Dzied: Tupu, tupu, rāpu, rāpu
 Brāļa pūpas ravēdams.

Dejotāji stāv kā parādīts 7. zīm.

- 1.t. Līnijas galos stāvošie pirmie dejotāji uz “viens” atliec augumu atpakaļ un paskatās uz sev blakus stāvošo dejotāju ar domu “cik skumīgi, bet ir jāiet strādāt.”
 “Divi” – strauji noliec augumu pilnīgi lejā, rokas brīvi nokarājas lejā. Pārējie dejotāji stāv.
- 2.t. Uz “viens” un “divi” – iepriekšējās taks darbību atkārto līnijās stāvošies otrie dejotāji. Pirmie – uz “viens” – sāk soļot un ravēt. Liek plašu soli ar labo kāju uz priekšu, augums vēl joprojām lejā, labo roku elkonī iztaisnotu stiepj uz leju itkā ņemtu kādu nezāli. Kreisā roka elkonī liekta pacelta uz augšu. Abām rokām pirksti vieglās dūrītēs. “Uz “divi” – plašs solis ar kreiso kāju uz priekšu; ar kreiso roku ņem nezāles, labā roka elkonī saliekta pacelta uz augšu. Pirmie dejotāji sāk virzīties kā parādīts 8. zīm.
- 3.t. Pirmie atkārto 2.t. darbību un virzās kā parādīts 8. zīm. Viņiem pievienojas otrie dejotāji. Trešie – atkārto pirmo dejotāju 1.t. darbību.
- 4.t. Pirmie, otrie un trešie dejotāji virzās kā parādīts 8. zīm. Ceturtnie atkārto 1.t. darbību.
- 5.–9.t. Visi virzās kā parādīts 8. zīm. 9.t. beigās izveido apli. Vīriem skats pa dejas ceļu, sievietēm – pret dejas ceļu.
- 10.t. Visi lēni iztaisno augumus un atliec tos nedaudz atpakaļ (it kā mugura būtu nolūkusi pēc ilgas locīšanās). Rokas brīvi gar sāniem.

Trešais gājiens

(10 t.)

Dzied: Ni tā tupu, ni tā rāpu
 Kad puipiņas sķītuvē.

Sievas:

- 1.t. Ar diviem plašiem gājiena soļiem sākot ar labo kāju, virzās uz skatuves centru. Augums noliekts uz leju. Ar rokām darbība kā otrā gājiena 2.t.
- 2.t. Turpinot soļot uz centru ar diviem gājiena soļiem, augumu iztaisno un nedaudz atliec atpakaļ. Rokas gar sāniem.

- 3.t. Atkārtoti 1.t. darbību.
- 4.t. Atkārtoti 2.t. darbību, abu soļu laikā pagriežas $\frac{1}{2}$ pa labi, lai nobeigtu ar muguru uz skatuves centru.
- 5.t. Atkārtoti 1.t. darbību virzoties no centra uz āru.
- 6.–7.t. Atkārtoti 2.–3.t. darbību virzoties no centra, iet nedaudz uz skatuves stūriem, lai nonāktu 10. zīm. vietās. 7.t. beigās satiekas ar savu partneri.
- 8.t. Ar diviem gājiena soļiem pagriežas pa labi $\frac{1}{2}$ pagrieziena, lai nobeigtu ar skatu uz centru. Ar partneri muguras kopā.
- 9.t. Atkārtoti 1.t. darbību, tikai gājiena soļus izpilda uz vietas.
- 10.t. Atkārtoti otrā gājiena 10.t. darbību (atliekšanos).

Vīri:

- 1.t. Ar diviem plašiem gājiena soļiem, sākot ar labo kāju, virzās no centra uz āru paplašinot apli. Augumi atliecas.
- 2.t. Izpilda sievu 1.t. darbību.
- 3.–4.t. Atkārtoti 1.–2.t. darbību.
- 5.t. Atkārtoti 1.t. darbību, soļu laikā izpilda $\frac{1}{2}$ pagriezienu pa labi, lai nobeigtu ar skatu uz skatuves centru.
- 6.–7.t. Atkārtoti 2.t. un 1.t. darbību. Šo taktu laikā virzās, lai nobeigtu 10. zīm. vietās. 7.t. beigās satiekas ar partneri.
- 8.t. Atkārtoti 1.t. darbību. Soļu laikā izpilda $\frac{1}{2}$ pagriezienu pa labi un nobeidz ar skatu no apļa centra. Ar partneri muguras kopā.
- 9.–10.t. Izpilda sievu 9.–10.t. darbību.

Ceturtais gājiens

(I/8 t., II/8 t.)

Dzied: Pūpas, pūpas, zirņi, zirņi
Vislabāji bēriņi.

- 1.t. Dejojāji pa četri sadod rokas dārziņā, atrodoties ar muguru uz dārziņa centru. Augumu noliekta uz leju.
“Viens” – skatuves labās puses priekšplānā un kreisās puses dibenplānā esošo dārziņu dejojāji liek plašu soli ar kreiso kāju pa kreisi un virzās pa dejas ceļu. Abi pārējie dārziņi liek soli ar labo kāju sānis un virzās pret dejas ceļu. Sadotās rokas, elkoņos saliektas, paceļ uz augšu (atpakaļ) un tūdaļ arī iztaisno uz leju (itkā grūstu zirņus).
“Divi” – liek soli ar otru kāju priekšā pamatkājai, turpinot virzīties norādītajā virzienā. Ar rokām atkārtoti “viens” darbību.
- 2.–4.t. Atkārtoti 1.t. darbību griežot dārziņus (11. zīm.). Šo taktu laikā dārziņi apgriežas apkārt vienu reizi.
- 5.–9.t. Atkārtoti 1.–4.t. darbību no aplīšiem veido skatuves centrā divas līnijas ar skatu viens pret otru. Visus dārziņus izved vīrs (11. zīm. pārtrauktās līnijas).

10.t. Neatlaižot sadotās rokas, atkārti otrā gājiena 10.t. darbību.

Piektais gājiens

(10t.)

Dzied: Ni kuļami, ni maļami
Tik bēremi katliņā.

- 1.–2.t. Sadotās rokas atlaiž un izpildot sievu trešā gājiena 1.–2.t. darbību, (lejā, augšā) no līnijām virzās un veido krustu. 1.t. ar pretimnākošo iet garām gar labajiem pleciem (12. zīm.). Vidējie dejotāji soļus liek nelielus, galējie ļoti plašus. 2.t. beigās iezīmējas krusts (13. zīm.).
- 3.–4.t. Turpina 1.–2.t. darbību un 2.t. beigās skatuves centrā izveidojas divas paralēlas līnijas (14. zīm.).
- 5.–6.t. Atkārti 1.–2.t. darbību. 2.t. beigās veidojas krusts (15. zīm.).
- 7.–9.t. Dejotāji, kuri atrodas diagonālē (spārnā) no skatuves labās priekšējās uz kreiso dibenplāna kulisī, uz vietas ar sešiem plašiem gājiena soļiem ap sevi deju loku, veicot pilnu apli. Otrās diagonāles (spārna) dejotāji ar sešiem soļiem turpina virzīties uz priekšu, lai satiktos ar otras diagonāles dejotājiem (15. zīm.). Sesto soli liek vienas diagonāles dejotāji pretim otras diagonāles dejotājiem. Labā kāja paliek aiz mugurē nostiepta.
- 10.t. “Viens” uz labās kājas izpilda ½ pagriezienu pa labi, kreiso kāju noliek blakus labajai kājai 6. pozīcijā. Augumu atliec atpakaļ.
“Divi” – strauji noliec augumu lejā. Rokas brīvi nolaistas uz leju.

Sestais gājiens

(12 t.)

Pavadījumu izpilda klabatu ritmā kā pirmajā gājienā.

- 1.–2.t. Diagonāļu galos stāvošās sievas iztaisno augumu un ar četriem plašiem soļiem apmet loku kā 17. zīm. 2.t. uz “divi” ceturtā soļu laikā uzsit uz pleca nākamajām diagonālēs esošajām sievām. Pārējie stāv. Augums noliekts uz leju.
- 3.–4.t. Pirmās sievas pagriežas ar skatu uz kulisēm, liek rokas zem priekšauta un ar pamatkustību (kā 1. gājienā) nodejo kulisēs.
Otrās sievas atkārti pirmo 1.–2.t. darbību. Uzsit uz pleca blakusstāvošajam vīram.
- 5.–6.t. Otrās sievas atkārti pirmo sievu 3.–4.t. darbību (aizdejošanu). Ar gājiena soļiem loku met četri diagonāles vidū esošie vīri un uzsit uz pleca palikušajiem vīriem (18. zīm.).
- 7.–8.t. Vidū stāvošies vīri ar pamatkustību, rokas sakrustotas zem krūtīm, deju nost no skatuves kulisēs. Pārējie četri vīri ar gājiena soli apmet loku (19. zīm.).
- 9.–12.t. Pēdējie ar pamatkustību nodejo kulisēs.

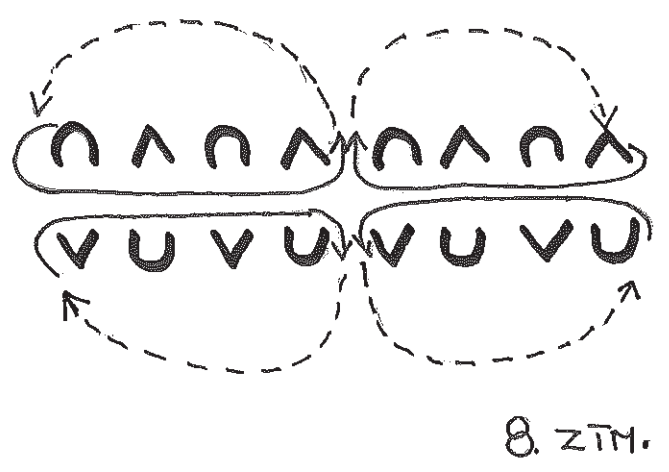
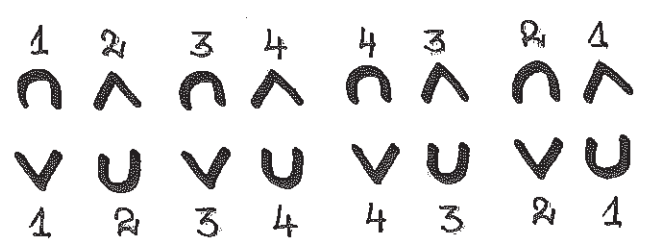
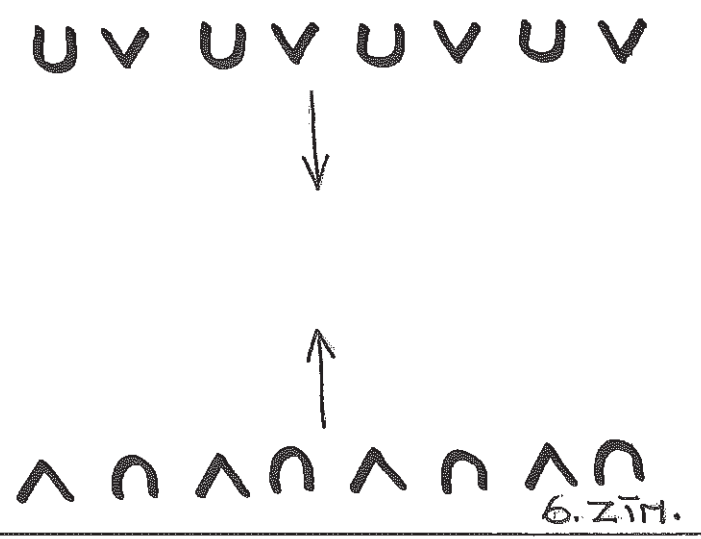
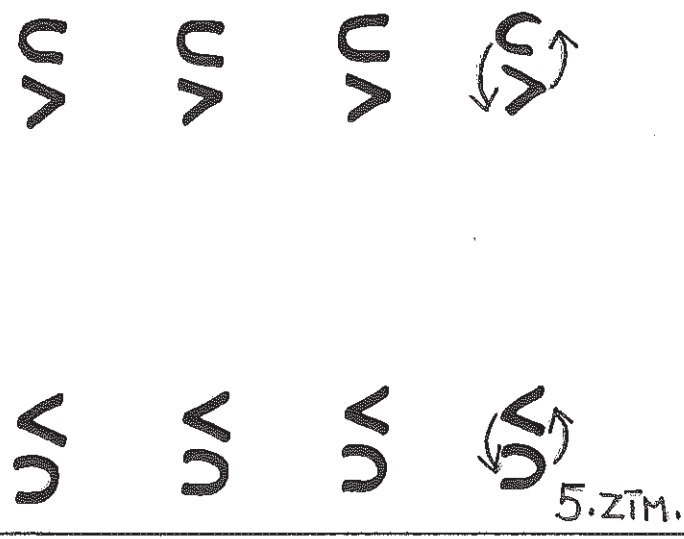
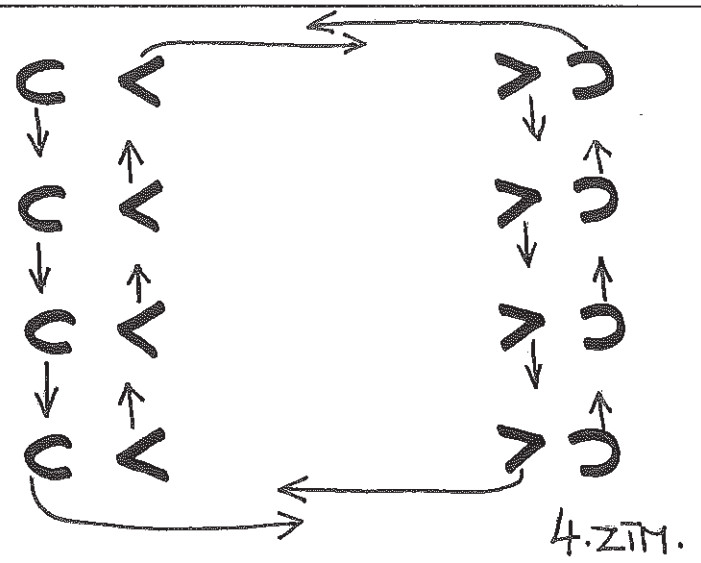
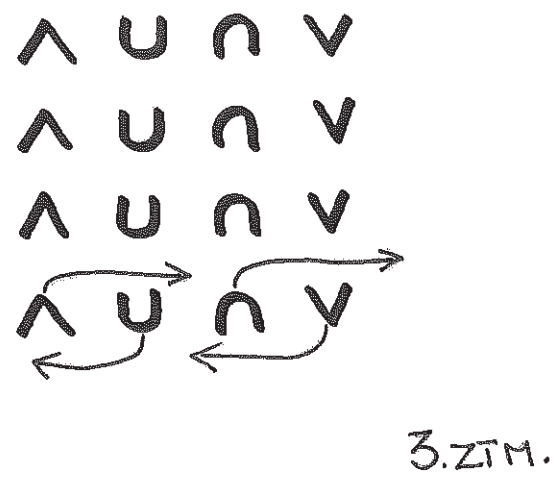
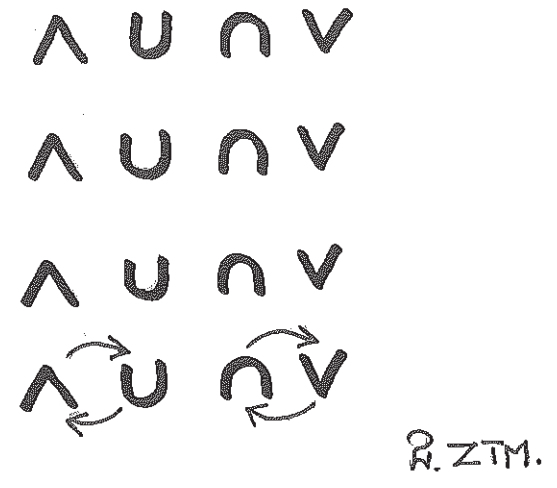
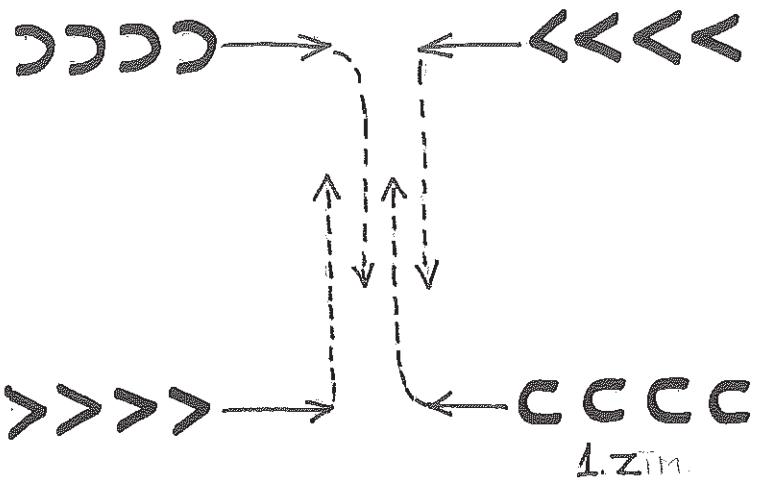
PAMATKUSTĪBA

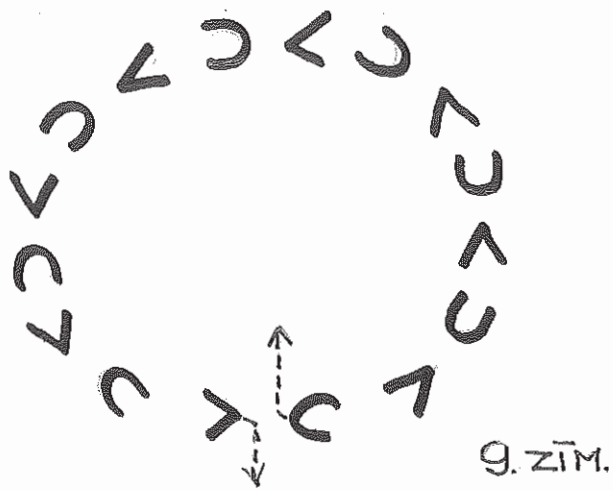
Izpilda vienā taktī un klabatu pavadījumā. Klabatu ritmiskais zīmējums – 2/4

Aiztaktī atliec augumu un paceļ labo kāju uz priekšu celī nostieptu un pēdā brīvu.

“Viens” – plašs solis ar labo kāju uz priekšu, vienlaicīgi augumu strauji noliec uz priekšu. Kreiso kāju celī stipri saliektu, pēdā brīvu paceļ atpakaļ. Kreisās kājas celis nav izvērsts.

“Divi” – solis ar kreiso kāju uz priekšu, augumu iztaisno un atliec nedaudz atpakaļ, labā kāja celī nostiepta pēdā brīva pacelta uz priekšu.

9. zīm.

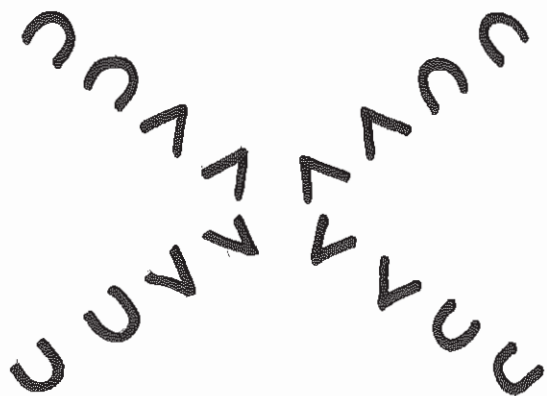
10. zīm.

11. zīm.

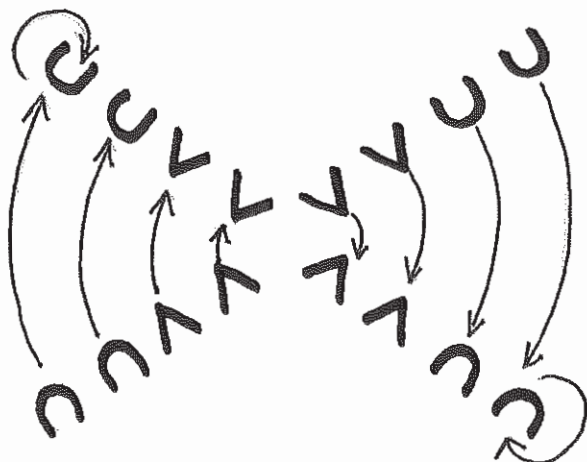
12. zīm.

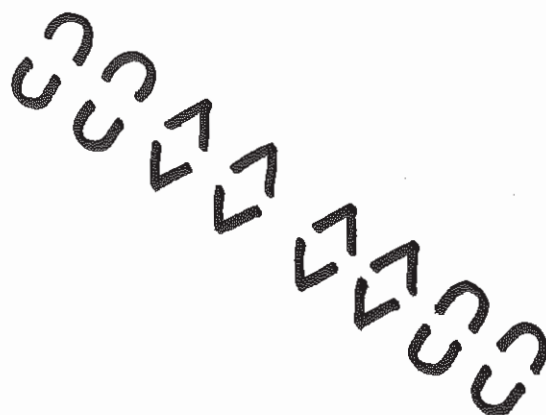
13. zīm.

14. zīm.

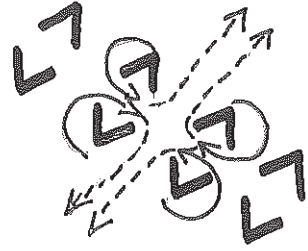
15. zīm.

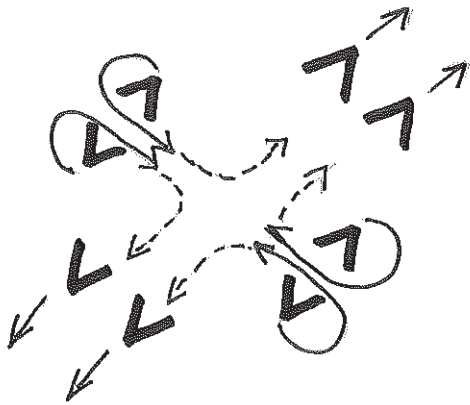
16. zīm.

17. ztm.

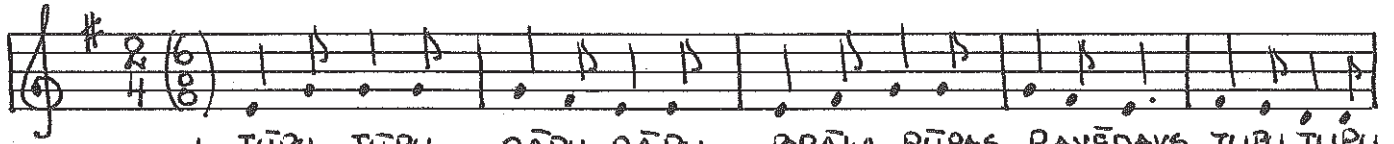

18. ztm.

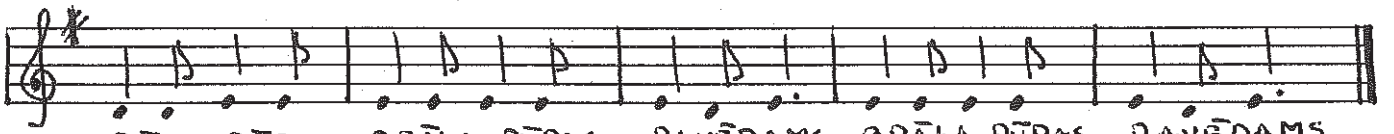

19. ztm.

TUPU, TUPU, RĀPU, RĀPU

1. TUPU, TUPU, RĀPU, RĀPU BRĀĶA PŪPAS RAVĒDAMS TUPU, TUPU

RĀPU, RĀPU BRĀĶA PŪPAS RAVĒDAMS, BRĀĶA PŪPAS RAVĒDAMS

2. NI TĀ TUPU, NI TĀ RĀPU
KAD PUIPIŅAS ĒKĪTUVĒ

3. PŪPAS, PŪPAS, ZIRŅI, ZIRŅI
VIŠLABĀŽI BERTĪBĪNĪ

4. NI KUĶAMI, NI MĀMĀ
TIK BĒREMI KATHĪNĀ